

שיר השירים מתעמת עם שלמה המלך

ד"ר מירי שליסל

מי כתב את שיר השירים?

שיר השירים א,א: שיר השירים אשר לשלמה:

סדר עולם רבה פרק טו

אבל לעת זקנת שלמה סמוך למיתתו שרתה עליו רוח הקדש, ואמר שלשה ספרים הללו, משלי, שיר השירים, קהלת.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טו עמוד א

חזקיה וסיעתו כתבו ישעיה, משלי, שיר השירים וקהלת

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א

תני משום ר' נתן הקדוש ברוך הוא בכבוד גדולתו אמרה שנאי שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלוש שלו

השיר הראשון: א'ה'-ו'

(ה) שְׁחֹרָה אָנִי וְנְאוּה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם

כָּאֵהָלִי קָדָר כִּירִיעוֹת **שְׁלֹמֹה** :

(ו) אֵל תִּרְאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשִׁזְפַּתְנִי הַשָּׁמֶשׁ

בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ בִי שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַכַּרְמִים כַּרְמֵי שְׁלִי לֹא נִטְרַתִּי :

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

(ה) שְׁחֹרָה אָנִי וְנְאוּה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם

שחורה – נאוה

אני - בנות ירושלים

אַל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֶרֶת שְׁשָׁזְפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ

ספרי במדבר פרשת בהעלותך פיסקא צט

אלא מה כושי משונה בעורו כך צפורה משונה בנויה יותר מכל הנשים,
כיוצא בו אתה אומר שגיון לדוד אשר שר להי על דברי כוש בן ימיני (תהלים ז
א) וכי כושי היה אלא מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במראיו

קהלת פרק יא כִּי הַיְלָדוֹת וְהַשְּׁחָרוֹת הֶבֶל

אבן עזרא שיר השירים פרק א (ו) שחרחורת - זה הכפל למעט וכן ירקרק או

אדמדם:

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

כְּאַהֲלֵי קֶדֶר

תהלים פרק קכ (ה) אֹזֶיחַ לִי כִּי גִרְתִּי מִשֶּׁדָּ שְׁכַנְתִּי עִם

אַהֲלֵי קֶדֶר:

יחזקאל פרק כז (כא) עָרַב וְכָל נְשִׂאֵי קֶדֶר הִמָּה סַחְרֵי

יָדָךְ בְּכָרִים וְאַיִלִּים וְעִתּוּדִים בָּם סַחְרֵיךָ:

כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

וַיֹּאמֶר ה' יַעֲן כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וַתִּלְכְּנָה נְטוּיֹת גְּרוֹן וּמִשְׁקֵרוֹת עֵינַיִם הָלוֹךְ

וְטָפַף תִּלְכְּנָה וּבְרַגְלֵיהֶם תִּעַכְּסֶנָּה : יִשְׁעֵיהֶן גִּי טֹז

שבת דף סב עמוד ב יען כי גבהו בנות ציון - שהיו מהלכות בקומה זקופה, ותלכנה

נטויות גרון - שהיו מהלכות עקב בצד גודל, ומשקרות עינים - דהוה מלאן כוחלא לעינייהו

ומרמזן, הלוך וטפוף - שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה, וברגליהן תעכסנה, אמר רב יצחק

דבי רבי אמי: מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן, ומהלכות בשוקי ירושלים, וכיון

שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס

בכעוס.

השיר השני – ג' ז' – י"א

(ז) הִנֵּה מָטָתוֹ **שְׁלֹשְׁלֹמָה** שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(ח) כָּל־סָבִיב אֲחֻזֵי חָרֵב מִלְמָדֵי מְלַחְמָה אִישׁ חָרְבוּ עָלָיו מִפֶּחַד בְּלִילוֹת: ס

(ט) אֲפָרִיזוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ **שְׁלֹמָה** מֵעֲצֵי הַלְבָנוֹן:

(י) עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מְרֻכָּבוֹ אֲרָגָמֹן תּוֹכּוֹ רְצוּף אֶהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם:

(יא) צְאֵינָה וּרְאֵינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ **שְׁלֹמָה** בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ

וּבְיוֹם שְׂמֵחַת לְבוֹ: ס

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

(ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה **שְׁשִׁים** גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל :
(ח) כָּל־אֲחֵזֵי חָרֵב מִלְּמַדֵּי מִלְחָמָה אִישׁ חָרְבוּ עַל יָרְכוֹ מִפֶּחַד בְּלִילוֹת : ס

שמואל ב פרק כג (ח) אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגְּבָרִים אֲשֶׁר לָדָוִד יָשָׁב בַּשָּׁבֶת תַּחְכְּמֹנִי ... (יג) וַיֵּרְדּוּ
שְׁלֹשָׁה **מֵהַשְּׁלֹשִׁים** רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ אֶל קָצִיר אֶל דָּוִד ..

שיר השירים רבה פרשה א ג' ירידות ירד שלמה, ירידה ראשונה מאחר שהיה מלך גדול מסוף
העולם ועד סופו נתמעטה מלכותו ולא היה מלך אלא על ישראל ... ירידה שניה .. נתמעטה
מלכותו ולא היה מלך אלא על ירושלים ... ירידה השלישית ... נתמעטה מלכותו ולא היה מלך
אלא על ביתו שנאמר הנה מטתו של שלמה כלם אחוזי חרב ואפילו על מטתו לא היה מלך
שהיה מפחד מן הרוחות.

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

ט) אַפְרַיִוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן :

י) עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מְרַכְּבוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רְצוּף
אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם

שיר השירים פרק ה יד יָדְיוֹ גְּלִילִי זָהָב מִמְּלָאִים בְּתַרְשִׁישׁ מַעְיוֹ עֲשֵׂת שֵׁן

מַעֲלֶפֶת סְפִירִים :

טו) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ מִיִּסְדִים עַל אֲדָנֵי פֶז מֵרָאֵהוּ כְּלָבָנוֹן בְּחֹר כְּאֲרָזִים :

טז) חִכּוֹ מִמֶּתְקִים וְכֵלּוֹ מִחֲמָדִים זֶה דוֹדֵי וְזֶה רְעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם :

אסתר פרק א (ו) חֹר כְּרַפֵּס וּתְכֵלֶת אַחוּז בְּחַבְלֵי בּוץ וְאֲרָגְמָן

עַל גְּלִילִי כֶּסֶף וְעֲמוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת זָהָב וְכֶסֶף עַל רְצֶפֶת בֵּהֵט

וְשֵׁשׁ וְדָר וְסַחֲרֹת :

שיעורי ימי העיון זמינים כל השנה גם באתר התנ"ך: hatanakh.com

מפחד בלילות....

ז) הנה **מטתו** של שלמה **ששים גברים סביב לה** מגברי ישראל:

ח) כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד **בלילות**: ס

ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון:

י) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה **מבנות ירושלים**:

יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה **בעטרה שעטרה לו אמו** ביום חתנתו וביום שמחת לבו: ס

א) על **משכבי בלילות** בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו:

ב) אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו:

ג) מצאוני **השמרים הסבבים בעיר** את שאהבה נפשי ראיתם:

ד) כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתי ולא ארפנו עד שהביאתיו **אל בית אמי ואל חדר הורתי**:

ה) השבעתי אתכם **בנות ירושלים** בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ: ס

רות פרק א (ח) ותאמר נעמי לשתיה כלתיה לכה שבה **אשה לבית אמה**

השיר השלישי – ו' ח-י

(ח) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכֹת וְשִׁמְנַיִם פִּילֻגְשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מְסֹפֵר :

(ט) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאַמָּה בָּרָה הִיא לְיוֹלְדָתָהּ רְאוּהָ

בְּנוֹת וַיֵּאֱשְׁרוּהָ מְלָכֹת וּפִילֻגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ : ס

(י) מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָה כָּמוֹ שְׁחַר יָפָה כְּלָבָנָה בָּרָה כַּחֲמָה אֵימָה כַּנְּדָגְלוֹת : ס

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

מלכים א פרק יא (א) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נְכָרִיּוֹת רַבּוֹת
וְאֵת בֵּת פְּרַעַה מוֹאָבִיּוֹת עַמֹּנִיּוֹת אַדְמִיט צִדְנִית חֲתִילִית :

...

(ג) וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׁרוֹת שִׁבְעַת מֵאוֹת וּפְלִגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּטּוּ
נַפְשׁוֹ אֶת לְבוֹ :

דברי הימים ב פרק יא (כא) וַיֵּאָהֵב רְחַבְעָם אֶת מַעֲכָה בַת אַבְשָׁלוֹם מִכָּל נָשָׁיו וּפְלִגְשָׁיו כִּי
נָשִׁים שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפְלִגְשִׁים שְׁשִׁים וַיֹּלֶד עֶשְׂרִים וּשְׂמוֹנָה בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת... (כג)
וַיָּבֹן וַיִּפְרֹץ מִכָּל בָּנָיו לְכָל אֲרָצוֹת יְהוּדָה וּבְנֵימָן לְכָל עָרֵי הַמְּצָרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמְּזֹוֹן לְרֹב
וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ הַנָּשִׁים :

משלי פרק לא

- רְאוּהָ בָנוֹת וַיֵּאֲשֶׁרוּהָ מְלָכוֹת
וּפִילֵגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ
מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָה כְּמוֹ שְׁחַר יָפָה
כְּלָבָנָה בָּרָה כַּחֲמָה אֵימָה פְּנִדְגָלוֹת :
- (כח) קָמוּ בָנִיָּה וַיֵּאֲשֶׁרוּהָ בַּעֲלָהּ וַיְהַלְלָהּ :
(כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִּל וְאֶתְ עֲלִית עַל כְּלָנָה :
(ל) שְׁקָר הַחֹן וְהַבֵּל הִיפִי אִשָּׁה יִרְאֵת הִי הִיא תִתְהַלֵּל :

דברי הדוד על הרעיה: פרק ו (ד) יָפָה אֶת רַעֲיָתִי כְּתֹרֶצָה נְאוּהָ כִּירוֹשָׁלַם אֵימָה פְּנִדְגָלוֹת :
זהים לדברי הנשים על הרעיה: פרק ו (י) מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָה כְּמוֹ שְׁחַר יָפָה כְּלָבָנָה בָּרָה
כַּחֲמָה אֵימָה פְּנִדְגָלוֹת : ס

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

שיר רביעי: ח' י"א – י"ב

(יא) כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַכָּרַם לְנֹטָרִים

אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף :

(יב) כְּרָמִי שְׁלִי לְפָנַי

הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֵמָה וּמֵאֵתֵיךְ לְנֹטָרִים אֶת פְּרִיו :

הושע פרק ב (יח) וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא נֹאֵם ה' תִּקְרְאִי
אִישִׁי וְלֹא תִקְרְאִי לִי עוֹד **בְּעָלִי** :
(יט) וְהִסְרֹתִי אֶת שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד
בְּשֵׁמָם :

דברי הימים ב פרק יא (כא) וַיֵּאָהֵב רְחַבְעָם אֶת מַעֲכָה
בַּת אַבְשָׁלוֹם מִכָּל נָשָׁיו וּפִילֹגֶשֶׁתוֹ כִּי נָשִׁים שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה
נָשָׂא וּפִילֹגֶשֶׁתוֹ שְׁנָיִם וַיּוֹלֵד עֶשְׂרִים וּשְׂמוֹנָה בָּנִים
וְשְׁנָיִם בָּנוֹת : ...

(כג) וַיָּבֹן וַיִּפְרָץ מִכָּל בָּנָיו לְכָל אֲרָצוֹת יְהוּדָה וּבְנֵימָן לְכָל
עָרֵי הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמְּזוֹן לָרֶב וַיִּשְׁאַל **הַמּוֹן נָשִׁים** :

בראשית פרק יז
וְהָיְתָה לְאִב **הַמּוֹן** גּוֹיִם :

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

(יב) פְּרָמִי - שְׁלִי - לְפָנַי הָאֵלֹף לָךְ שְׁלֹמֹה
וּמֵאֵתֶיךָ לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ:

ישעיהו פרק ז (כג) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה כָּל מְקוֹם
אֲשֶׁר יְהִיָּה שָׁם אֵלֹף גִּבּוֹר בְּאֵלֶיךָ כִּסֵּף לְשֹׁמֵר וְלַשִּׁית יְהִיָּה:

ימי העיון בתנ"ך תשע"ט

(יב) **פְּרָמִי שְׁלִי** לְפָנַי הָאֵלֶּף לָדָּ שְׁלֵמָה וּמֵאֲתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ :

שיר השירים פרק א

(ו) אֵל תִּרְאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשֻׁזְפַּתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ
בִּי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים **פְּרָמִי שְׁלִי** לֹא נֹטְרַתִּי :

משנה מסכת ידים פרק ג

כל כתבי הקדש מטמאין את הידים
שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים
... ר' יוסי אומר: קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלוקת

...

אמר ר' עקיבא: חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים
שאין כל העולם כלו כדאי כיום שניתן בו ש"ה לישראל שכל כתובים קדש ושיר השירים קודש
קדשים